

1. STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN 2016

1.1. Kehittämisstrategian tavoitteiden toteuma

Nouseva Rannikkoseutu ry:n (Norsu) kehittämisstrategia *Juureva Rannikko - elinvoimaa paikallisuudesta* koostuu neljästä painopistealueesta: Hyvä elämä, Elinvoima, Ympäristö ja Nuoret. Jokaiselle painopisteelle on määritelty kehittämistavoitteet, joita toteutetaan yhdistyksen oman toiminnan lisäksi myöntämällä tukea erilaisiin hankkeisiin.

Nouseva Rannikkoseutu ry:n kehittämisstrategiaa toteutetaan seitsemän kunnan alueella (Hailuoto, Liminka, Lumijoki, Pyhäjoki, Raahe, Siikajoki ja Tyrnävä).

Kehittämissuunnitelman painopisteiden toteuttaminen on lähtenyt hyvin käyntiin. Hyvä elämä ja Elinvoima painopisteiden osuus rahoitetuista hankkeista on ollut suurin. Nuoret -painopisteen osuus on 13% eli hieman yli tavoitteena olevan 10%. Ympäristö -painopiste on jäänyt 15% osuudellaan 5% alle tavoitetason. Toisaalta osassa Hyvä elämä ja Elinvoima painopisteiden hankkeissa toteutetaan samalla myös Ympäristö painopisteen mukaisia tavoitteita. Uusia toimijoita on saatu mukaan hanketoteuttajiksi. Rahoitettujen hankkeiden teemoina ovat nousseet esille kylätalojen parannukset, harrastus- ja lähiliikuntapaikat, matkailu, bioenergia sekä lähiruoka. Vuonna 2016 nosteessa oli myös erilaiset kulttuuriin liittyvät hankkeet. Entiseen malliin jatkuneiden yleishyödyllisten investointi- ja kehittämishankkeiden sekä yritysten investointituen kysyntä on ollut runsainta. Uusista tukimuodoista yhteistyöhankkeita on rahoitettu neljä ja perustamistukia kuusi. Aikaisempaan ohjelmakautteen verrattuna yritystukien osuus rahoitetuista hankkeista on jäänyt pienemmäksi.

Taulukossa 1 on esitetty Nouseva Rannikkoseutu ry:n strategiassa määritellyt mittarit teemoittain. Mittareihin päivitetään hankkeen loppumaksatusten yhteydessä kerättävät toteutuneet tiedot. Osa mittareista on vielä alhaisissa lukemissa, koska hankkeista on päättynyt vasta pieni osa. Kokonaisuutena kehittämissuunnitelman yhteisten tavoitteiden osalta ollaan hyvässä vauhdissa suhteessa ohjelmakauden keston. Elämänlaadullisten hankkeiden, kokeilu- ja yhteistyöhankkeiden sekä Yhteisö- ja Nuorisoleader-hankkeiden kohdalla saavutukset ennakoivat jopa tavoitteiden ylittymistä. Yritystukia on puolestaan haettu ennakoitua vähemmän ja työpaikka-tavoitteiden osalta tilanne näyttää heikolta.

Laadullisten tavoitteiden arvioiminen ohjelmakauden alussa on vielä vaikeaa. Rahoitetut hankkeet tukevat kuitenkin yhteisöllisyyden lisääntymistä, rannikon vetovoimaisuuden vahvistumista ja ympäristöarvostuksen kohoamista. Osallisuuden kokemuksen vahvistumiseen pyritään vaikuttamaan suunnitelluilla omilla strategisilla kv/nuorisot ja kylien kehittämishankkeilla. Läpäisyperiaatteista verkostomainen sekä luova ja kokeileva toiminta ovat luonnehtineet vuonna 2015-2016 rahoitettuja hankkeita.

1.2. Toiminta Leader-rahoituksella

Aktivointi-, viestintä- ja koulutustoimet

Ohjelmakaudella 2014-2020 toimintaraha jaetaan toimintaan ja aktivointiin. Toimintaosio sisältää hallinnollisen työn ja aktivointi on tiedottamista, verkostoitumista ja hankeideoiden sparraamista. Aktivoinnin osuus toimintarahalla tehdystä työstä oli 43 % vuonna 2016. Aktivointityön ansiosta maaseuturahaston tuen hakijoista yli puolet oli uusia hakijoita.

Tiedottaminen. Uuden ohjelmakauden rahoitusmahdollisuuksista ja onnistuneista hanke-esimerkeistä tiedotettiin eri kanavien kautta. Sosiaalisen median rooli on tiedotuksen ja aktivoinnin osalta kasvava. Tiedottaminen on tapahtunut pääasiassa Leader-ryhmän internet- ja facebook-sivujen sekä sähköpostin kautta. Vuonna 2016 yhdistys aloitti viestimisen myös Instagramin kautta, jonka toivotaan tavoittavan erityisesti nuoret toimijat. Tietoa on jaettu kuntavierailujen, hankeiltojen ja vuosikokouksen yhteydessä. Vuonna 2016 pidettiin yksi lehdistötilaisuus Leader-työn 20-vuotisen taipaleen kunniaksi. Lisäksi julkaistiin viisi lehdistötiedotetta ja kaksi sähköistä jäsenkirjettä. Toiminnasta tiedotettiin paikallislehdille ja lehtijuttuja yhdistyksestä ja sen rahoittamista hankkeista julkaistiin yli 100 kpl.

Koulutus- ja aktivointitilaisuudet. Koulutuksien ja aktivointitilaisuuksien osalta on pyritty tukeutumaan mahdollisimman paljon muiden järjestämiin tilaisuuksiin, koska siten tietoa saadaan jaettua useammassa yhteydessä ja laajemmalle joukolle toimijoita. Vuonna 2016 Leader-ryhmän henkilöstö oli kertomassa rahoitus- ja toimintamahdollisuuksista 24 muiden järjestämässä tilaisuudessa, joihin osallistui 396 henkilöä. Yhdistyksen itse järjestämiä tilaisuuksia oli 22 ja niihin osallistui 411 henkilöä. Lisäksi asiakkaita neuvottiin kasvokkain toimistolla useita kymmeniä kertoja sekä puhelimitse ja sähköpostitse satoja kertoja.

Taulukko 1. Kehittämissuunnitelman toteutumista arvioiva mittaristo.

Taso	Mittarit ja tavoite	Vuosi 2016	Kumulatiivinen 2014-2016
Kehittämissuunnitelman yhteiset mittarit	- rahoitettavia hankkeita 240 kpl - joista yrityshankkeita 170 kpl - elämänlaadullisia hankkeita 70 kpl - uusia työpaikkoja 160 kpl - talkootyö 17 htv (32 895 talkootyötuntia) - Leader-ryhmän järjestämät tiedotus- ja aktivointitilaisuudet 30 kpl - Leader-ryhmän toimittamat lehdet/esitteet/jäsen-tiedotteet 10 kpl - Leader-ryhmän jäsenmäärä 250 kpl - muille rahoittajille ohjatut/valmistellut hankkeet 10 kpl - uudet hakijat 60 % - face to face asiakaskontaktit 350 kpl - YhteisöLeader -hankkeet 100 kpl	26 kpl 12 kpl 14 kpl 0,34 kpl 2 045,50 talkootyötuntia 22 kpl 6 kpl 211 kpl 1 kpl 62 % 46 kpl 13 kpl	56 kpl 22 kpl 34 kpl 0,34 kpl 2 045,50 talkootyötuntia 25 kpl 7 kpl 211 kpl 3 kpl 54 % 87 kpl 63 kpl
Hyvä elämä -teema	- uusien palveluiden määrä 50 kpl - uudet/päivitettyt kylien kehittämissuunnitelmat 10 kpl - uusia tapahtumia 10 kpl - uudet lähiliikuntapaikat 5 kpl - yhteisöllisyyden lisääntyminen	5 kpl 1 kpl 1 kpl 1 kpl - laadullinen mittari	5 kpl 1 kpl 1 kpl 1 kpl - laadullinen mittari
Elinvoima -teema	- uusia yrityksiä 60 kpl - säilytettyjä työpaikkoja 140 kpl - uudet matkailukohteet 2 kpl - rannikon vetovoimaisuuden vahvistuminen	1 kpl 4 kpl 0 kpl - laadullinen mittari	1 kpl 4 kpl 0 kpl - laadullinen mittari
Ympäristö -teema	- uusia energiaratkaisuja tuottavat hankkeet 2 kpl - kylämaisemaa kohentavat hankkeet 20 kpl - ympäristöarvostuksen kohoaminen	1 kpl 5 kpl - laadullinen mittari	1 kpl 5 kpl - laadullinen mittari
Nuoret -teema	- NuorisoLeader -hankkeet 40 kpl - nuoriin kohdistuvat hankkeet (kohderyhmänä tai toteuttajana nuoret) 7 kpl - osallisuuden kokemuksen vahvistuminen	16 kpl 4 kpl - laadullinen mittari	38 kpl 5 kpl - laadullinen mittari
Luova ja kokeileva -läpäisyperiaate	- kokeiluraha -hankkeita 5 kpl	0 kpl	2 kpl
Verkostomainen toiminta -läpäisyperiaate	- kylien yhteiset hankkeet 2 kpl - yhteistyö -toimenpiteen mukaiset hankkeet 5 kpl - yrittäjien verkostoitumistilaisuuksia 7 kpl - verkostot, joissa Norsu mukana 15 kpl	1 kpl 2 kpl 1 kpl 6 kpl	1 kpl 4 kpl 1 kpl 10 kpl
Pohjoinen ulottuvuus -läpäisyperiaate	- kv-koulutuksia/tapahtumia/tilaisuuksia 7 kpl - kv-hankkeet 2 kpl	0 kpl 0 kpl	0 kpl 0 kpl
Yhdistyksen sisäisen toiminnan mittarit	- työtyytyväisyys 5 (asteikolla 1-6) - omat strategiset hankkeet 5 kpl	5 3 kpl	5 4 kpl

Taulukko 2. Vuonna 2015 saapuneet hakemukset ja myönnetty tuet Nouseva Rannikkoseutu ry:n kehittämissuunnitelman painopisteiden mukaisesti.

	Hyvä elämä	Elinvoima	Ympäristö	Nuoret	yhteensä
Uusia hakemuksia kpl	12	23	4	2	41

Kumulatiivinen 2014-2015 uusia hakemuksia kpl	24	43	10	5	82
Myönteinen päätös kpl joista - yritystukia	8	14	4	1	27
- hanketukia	0	11	2	0	13
Myönnetty tuki euroina ja prosentteina	8	3	2	1	14
	331.562,92 €	481.723,16 €	97.397,84 €	137.000,00 €	1.047.683,92 €
	32 %	46 %	9 %	13 %	100 %
Kumulatiivinen 2014-2015 myönteinen päätös kpl joista - yritystukia	18	26	10	3	57
- hanketukia	0	19	4	0	23
Myönnetty tuki euroina ja prosentteina	18	7	6	3	34
	656.562,68 €	731.449,93 €	297.980,84 €	257.300,00 €	1.943.293,45 €
	34 %	38 %	15 %	13 %	100 %

Hankeaktiivisuus ja rahoitus

Vuonna 2016 käytössä oli tukea 684.750 €. Vuosien 2015-2016 kehukset sidottiin vuoden 2016 loppuun mennessä ja lisäksi sidottiin noin 75.000 euroa jo vuoden 2017 kehystä. Yksityistä rahoitusta on kertynyt 36 % eli yli vaaditun 35 %:n. Yksityisen rahan kertyminen on ohjelmakaudella 2014-2020 haasteellisempää kuin aikaisemmin, koska perustamistuet eivät teknisesti kerrytä yksityistä rahoitusta, vaikka ne sitä käytännössä sisältävät.

Vuonna 2016 vireille tuli 41 uutta hakemusta, joista Nouseva Rannikkoseutu rahoitti 27 hanketta (taulukko 2). Hankehakijoista uusia toimijoita on ohjelmakaudella ollut 54 %. Vuonna 2016 Nouseva Rannikkoseutu ry haki ensimmäisen teemahankkeensa Rannikkoseudulla tapahtuu. Hankkeessa rahoitetaan 19 alatoimenpidettä, joiden toteuttajista 14 oli uusia hakijoita.

Vuosina 2015-2016 hankkeista kappalemääräisesti 40 % oli yritystukia ja 60 % yleishyödyllisiä hankkeita. Euroääräisesti mitattuna julkisesta tuesta noin 28 % meni yritystukiin ja 72 % yleishyödyllisiin hankkeisiin. 2016 puolletuista yritystuista oli investointeja 62 %, perustamistukia 32 % ja yritysryhmähankkeita 8 %. Yleishyödyllisistä ja yhteistyöhankkeista yleishyödyllisiä investointeja oli 64 % ja yleishyödyllisiä kehittämishankkeita 36 %.

Esimerkkejä hyvistä hankkeista

Esitellyt hankkeet ovat menestyneet valintakriteerien perusteella. Läpäisyperiaatteista luova ja kokeileva periaate toteutuu kaikissa esimerkeissä joko uusina toimintatapoina, palveluina tai tuotteina.

Hyvä elämä

Hakija: Markkuun seudun kyläyhdistys

Hankenimi: Mahdollisuuksien Markkuu (25614)

Hankekuvaus: Hankkeen tavoitteena on luoda uusia harrastus- ja liikuntamahdollisuuksia markkuulaisille kehittämällä kylän luontopolkua, toteuttamalla uusia hiihtolaturieiteitä ja 9 väyläinen frisbeegolfrata sekä kunnostamalla kylän uimapaikka.

Budjetti: 65 007 €, julkinen tuki 60%

Hanketyyppi: Yleishyödyllinen investointihanke

Pisteytys: 14/16 pistettä

Elinvoima

Hakija: Kiinteistö Oy Langin Alakartano

Hankenimi: Langin Kauppahuone -konsepti (29373)

Hankekuvaus: Hankkeella luodaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaasta Langin kauppahuoneen pihapiiristä historiallinen ja elämyksellinen matkailukohde- ja palvelukokonaisuus Raahen Pekkatorin laidalle. Langin kauppahuone -konsepti kehitetään valmiiksi matkailutuotteeksi. Hankkeessa vaalitaan ja hyödynnetään paikalliskulttuuria sekä monipuolistetaan alueen palvelurakennetta ja korjataan kulttuurihistoriallisesti arvokasta rakennuskantaa.

Budjetti: 316 275 €, julkinen tuki 35%

Hanketyyppi: Yrityksen investointituki

Pisteytys: 14/16 pistettä

Ympäristö

Hakija: Suomen metsäkeskus

Hankenimi: Alakestilän arboretum digi (17356)

Hankekuvaus: Hankkeessa parannetaan Limingassa sijaitsevan Alakestilän Arboretumin käytettävyyttä ja tunnettavuutta. Hankkeessa tuotetaan perusteellinen hoitosuunnitelma, jonka mukaan hoidetaan puiston kasvistoa. Puistoon istutetut puut ja pensaat paikannetaan digitaalisesti, varmistetaan lajimääritys ja merkitään nimilappuilla. Digitaalista karttaa voidaan hyödyntää mobiililaitteilla opastuksessa ja omatoimisessa kasvillisuuteen tutustumisessa

Budjetti: 41 575 €, julkinen tuki 80 %

Hanketyyppi: Yleishyödyllinen kehittämishanke

Pisteytys: 14/16 pistettä

Yhteys valtakunnallisiin hankkeisiin

Valtakunnallisten hankkeiden ja koordinaatiohankkeiden näkyvyys paikallisella tasolla on kohtuu heikkoa. Synergiaetuja ja konkreettista yhteistyötä Leader-hankkeiden kanssa ei juurikaan ole tai sitä ei osata hyödyntää. Vuonna 2015 Nouseva Rannikkoseutu ry:n edustaja aloitti Rural Finland -valtakunnallisen matkailun koordinaatiohankkeen alueellisessa kehittäjäverkostossa. Yhteistyöavauksen toivotaan jalkauttavan hankkeen tuloksia myös paikalliselle tasolle.

Valtakunnallisten hankkeiden teemoihin liittyviä hankkeita on rahoitettu useampia. Matkailuun liittyen on rahoitettu useampia tapahtumia ja investointihankkeita, jotka hyödyttävät paitsi paikallisia ihmisiä, mutta toimivat myös matkailullisesti kiinnostavina kohteina. Ilmastovii-saita ratkaisuja maaseudulle (Vilma) - valtakunnallisen hankkeen ja Energiategohokkuuden koordinaatiohankkeen teemaan liittyen Leader-ryhmä on rahoittanut yhden energian tuottamiseen liittyvän toteutettavuustutkimuk-sen, aurinkolämpöön liittyvän yrityksen investointihank-keen, Älykäs ja energiatehokas maaseutu -kehittämis-hankkeen sekä biomassan hyödyntämismahdollisuuksia energiantuotannossa selvittävän yhteistyöhankkeen.

Lähiruoan koordinaatiohankkeeseen liittyen on rahoitettu yhteistyöhanke, jossa kootaan kunnan lähiruoan ja -tuot-teiden tekijöitä saman pöydän ääreen yhdessä kehittä-mään ja brändäämään tuoteperhe. Metsäpalvelumarkki-nat uudistuvat - metsäpalveluyrittäjyys kasvuun -valta-kunnalliseen hankkeeseen löyhästi liittyvänä on rahoi-tettu kolmen eri Leader-ryhmän alueella toimiva Tieto-metsä -tiedonvälityshanke, jossa pyritään lisäämään eri-tyisesti lasten ja nuorten metsätietoutta.

Teemahankkeet

Nouseva Rannikkoseutu ry ei ole aikaisemmin toteutta-nut koordinaatio- eikä teemahankkeita. Pienempien hankkeiden toteuttamiseen on kuitenkin tullut toiveita alueen toimijoilta, joten syksyllä 2016 hallitus päätti ra-hoittaa Leader-ryhmän ensimmäisen teemahankeen ”Rannikkoseudulla tapahtuu”. Teemahanke kokoa yh-teen 19 alatoimenpidettä, jotka toteuttavat erilaisia ta-pahtumia ja työpajoja vuoden 2017 aikana. Alatoimenpi-teet valittiin joulukuussa 2016.

Omat hankkeet

Yhdistyksen omasta kehyksestä rahoitetut hankkeet tu-kevat kehittämissstrategian tavoitteiden toteuttamista. Vuoden 2016 aikana käynnissä oli kaksi omaa hanketta. Lisäksi vuoden aikana valmisteltiin kansainvälisen toi-minnan aktivointiin uusi strateginen hanke, jolle hallitus myönsi rahoituksen. Hanke aloittaa toimintansa vuoden 2017 keväällä.

Älykäs ja energiatehokas maaseutu. Hankkeen tavoit-teena on selvittää energiaälykkään maaseudun mahdol-lisuuksia ja lisätä tietoutta uusiutuvien / hajautetun ener-gian mahdollisuuksista. Samalla tuetaan Norsun alueen monikulttuurisuustyötä ja kartoitetaan Pyhäjoelle perus-tettavan ydinvoimalan aluevaikutuksia. Hanketta toteute-taan vuosien 2016-2018 aikana. Keväällä 2016 Norsun hallitus tutustui Eurajoella sijaitsevaan Olkiluotoon.

Palvelevat kylät. Hankkeessa etsitään uudenlaisia rat-kaisuja maaseudun lähipalveluiden yhteisölliseen tuotta-miseen. Hankkeessa kartoitetaan kolmannen sektorin tuottamien palveluiden tarjontaa ja kehittämistarpeita sekä parannetaan yhteisöjen valmiuksia ja osaamista palvelutuotantoon. Pilotoinnin avulla etsitään monialaisia

yhteistyöverkostoja palveluiden paikalliseen tuottami-seen. Hanketta toteutetaan vuosien 2016-2018 aikana. Hankkeeseen valittiin viisi case-kohdetta.

1.3. Toiminta muulla rahoituksella

Omat hankkeet

Ohjelmakauden tuloksista tiedottamiseen käynnistettiin yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan Leader-ryhmien ja ELY-keskuksen kanssa Viesti! -hanke. Viesti! -hanketta edeltänyt Startti -hanke päättyi 30.9.2016.

Startti -hanke (maaseuturahasto). Hankkeessa paran-nettiin Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien yleisiä viestintävalmiuksia sekä avattiin sosiaa-lisen median markkinoinnin mahdollisuuksia. Hank-keessa yhtenäistettiin viestinnän graafista ilmettä ja luo-tiin markkinointimateriaaleja hankeviestinnän tueksi.

Hankkeessa paranneltiin yhteisen viestintäkanavan, www.popleader.fi, ilmettä ja toiminnallisuutta. Lisäksi et-sittiin uusia malleja ELYn ja Leadereiden yhteisen vies-tintäkanavan toteutukseen. Hankkeessa koottiin teksti-, kuva- ja videomateriaalia eri hankkeista.

Yksi haastavimmista tehtävistä oli luoda Pohjois-Pohjan-maan Nuoriso Leaderille uusi malli, jolla uudenaikaiste-taan nuorten projektien hakua, toteutusta ja markkinoin-tia. Tarkoituksena oli yhdistää viiden Leader-ryhmän nuorten projektien haku yhden konseptin ja sivuston alle. Ajalla 1.10.2015-31.10.2016 toteutettavaa hanketta hal-linnoi Nouseva Rannikkoseutu ry.

Viesti!-hanke (maaseuturahasto). Hankkeen tavoit-teena on tehostaa Leader-ryhmien, ELY-keskuksen ja hanketoimijoiden viestintäosaamista. Viestinnän tavoit-teena on varmistaa hankkeiden toteuttamisen ja tulosten näkyvyys paikallisella ja maakunnallisella tasolla. Lisäksi hankkeen tavoitteena on kehittää Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien verkkoviestintää ta-solle, joka palvelee tehokkaammin nykyisiä ja uusia asia-kasryhmiä. Ajalla 1.10.2016-31.10.2019 toteutettavaa hanketta hallinnoi Nouseva Rannikkoseutu ry.

Hankkeessa aloitettiin uuden viestintäkanavan suunnit-telu. Toteuttajaksi valittiin mainostoimisto Höyry. Uuden viestintäkanavan tarkoitus on keskittää Pohjois-Pohjan-maan maaseuturahaston toimijoiden hankeviestintä sa-maan paikkaan. Uudella sivustolla tuodaan esille tari-noita onnistuneista hankkeista, kootaan hyvä esimerkke-jä ja tiedotetaan mm. tapahtumista.

Hankkeessa suunniteltiin yhteiset hankepäivät Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maaseuturahaston toimijoiden kanssa. Tapahtuman päätavoite oli verkostoitua yli maa-kuntarajojen. Rajaton – verkostoitumispäivät järjestettiin yhteistyössä Lapin Keino -viestintähankkeen kanssa.

Nuoriso- ja YhteisöLeader

Kansallisella rahoituksella toimiva tukimuoto on tarkoi-tettu Norsun toiminta-alueen yhdistysten ja nuorten pie-

niin projekteihin. Tuki on 100-500 euroa per hanke. Rahoitusta myönnetään esim. tapahtumien järjestämiseen,

harrastusvälineiden hankintaan, opintomatkoihin ja yhteisöllisiin kunnostusprojekteihin.

Taulukko 3. Rahoitetut Nuoriso- ja YhteisöLeader-hankkeet.

hanketyyppi	hankkeita 2016 kpl	rahoitus 2016 euroa	hankkeita yhteensä 2014-2015 kpl	rahoitus yhteensä 2014-2015 euroa
NuorisoLeader	16	6 422,62	38	16 465,65
YhteisöLeader	13	6 266,60	63	28 459,10
yhteensä	29	12 689,22	101	44 924,75

Vuonna 2016 rahoitusta myönnettiin 29 hankkeelle, joista nuorten toteuttamia hankkeita 16 (taulukko 3). Hyllättyjä hakemuksia oli 6 kpl. Suurin osa nuorten hankkeista oli nuorten yritystoimintaa tukevia hankkeita, kuten Kirjastokahvila (Raahe) ja Hietakioski (Siikajoki). YhteisöLeaderin avulla toteutettiin esim. hyvinvointipäivä Tyrnävällä, nuorten palokuntalaisten toimintapäivä Siikajoella ja yhteisöllinen joulukalenteri Lumijoen alueella.

Yhdistyksen muu toiminta

Nouseva Rannikkoseutu ry palkitsi vuosikokouksessa huhtikuussa 2016 vuoden 2015 maaseudun kehittäjän (Walter Röbbelen, Raahe), virkamiehen (Marjukka Manninen, Tyrnävän kunta) sekä parhaan YhteisöLeader-hankkeen 200 euron stipendillä (RAKIT ry, Raahe). Palkinnoilla kannustetaan toimijoita jatkamaan tuloksellista kehittämistyötä.

1.4. Toimintaympäristön muutos ja vaikutukset strategian toteuttamiseen

Uusi ohjelmakausi toi uuden lainsäädännön, asetukset ja tukimuodot. Hankkeiden haku siirtyi pääosin sähköiseen Hyrrä-järjestelmään. Toimijoiden opastus uusiin tukimuotoihin ja Hyrrään vaati enemmän resursseja kuin edellisen kauden käynnistäminen.

Yritystukia on haettu odotettua vähemmän, joten yrittäjiin kohdistuvaa aktivointityötä lisättiin vuoden 2016 loppupuolella. Tällä hetkellä näyttää siltä, että työpaikkojen ja uusien yritysten osalta ei tulla pääsemään ohjelmakaudelle asetettuihin tavoitteisiin. Tilanne voi parantua jatkossa, kun mm. Pyhäjoen ydinvoimala työmaan mukanaan tuoma palvelujen kysyntä lisääntyy.

Kyselyitä on tullut paljon entisen kaltaisista kehittämis- ja käynnistystuista, mutta nämä tarpeet valitettavasti jäävät uusien tukimuotojen myötä rahoittamatta. Kehittämiseen tukea kaipaavia hakijoita on kannustettu yhteistyöhön muiden yrittäjien kanssa yhteistyö- ja yritysryhmähankkeiden avulla. Myös aloittavan yrittäjän perustamistuki on ollut haasteellinen, koska moni hakija on saanut starttirahaa, joka sulkee pois tämän tukimuodon mahdollisuuden. Toimintaa muuttavan yrittäjän perustamistuen

käyttö helpottui vuoden 2016 aikana uusien tulkintojen myötä.

Omat vaikeutensa kehittämistyön liikkeelle lähtemiseen on tuonut Hyrrä-järjestelmän keskeneräisyys. Suurin osa maksuhakemuksista jo toimii normaalisti, mutta esimerkiksi ennakkojen, muutospäätösten ja teemahankkeiden osalta järjestelmä ei vielä toimi.

1.5. Tavoitteet vuodelle 2017

Toimintasuunnitelmaa vuodelle 2017

Vuonna 2017 Nouseva Rannikkoseutu ry:ssä jatketaan Elinvoimaa paikallisuudesta kehittämissuunnitelman mukaisesti alueellista aktivointia ja strategista kehittämistä sekä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Vuonna 2017 keskitytään yritysryhmien aktivointiin ja kv-toiminnan käynnistämiseen sekä viedään eteenpäin laajempia kehittämistoimenpiteitä omien strategisten hankkeiden kautta.

Yritysryhmähankkeiden aktivointiin luodaan uusi konsepti. Tavoitteena on hankkeistaa alueen yrittäjien kanssa heidän kehittämistarpeitaan. Käynnissä oleville ryhmille tarjotaan ns. "klinikkapalveluja" hankkeiden toteuttamiseen liittyvissä kysymyksissä. Klinikkapäivien aikana myös eri yritysryhmähankkeet voivat verkostoitua keskenään.

Kv-toiminnan halutaan olevan läpinäkyvää ja kaikille avointa. Tavoitteena on tehostetun aktivoinnin kautta monikansallinen verkostoituminen ja uusien kumppanuussuhteiden luominen. Kv-toiminnan tarkoitus on tarjota kansainvälisyyskokemuksia mahdollisimman monelle. Vahvoja teemoja ovat mm. nuorten ja maahanmuuttajien osallistuminen alueen kehittämiseen. Kansainvälistymiskehityksen kannalta on tärkeää nostaa toimijoiden osaamistasoa, mikä tapahtuu koulutusten lisäksi edistämällä kansainvälisessä toiminnassa mukana olevien toimijoiden välistä vuorovaikutusta ja kokemusten vaihtoa.

Palvelevat kylät -hankkeessa jatketaan case-kohteiden palveluiden kehittämistä järjestämällä mm. kokeilupäiviä. Case-kohteiden verkostoitumista koko Pohjois-Pohjanmaan tasolla jatketaan yhteistyössä Palveluportaat-hankkeen kanssa. Tavoitteena on luoda eri teemoista,

LEADER

Nouseva
Rannikkoseutu

kuten reitistöt, perinteet, ikä-ihmiset ja osuuskunnat, yhteistyö- ja vertaistukiverkostoja palveluiden tuottamiseen ja testaamiseen. Eri toimijoiden yhteistyönä toteutetaan myös koulutuksia, kuten tarinasta tuotteeksi, kyläopas, työllistäminen ja verotus sekä kylämatkailu -koulutukset. Lisäksi kartoitetaan toiminta-alueen yhteisöjen tuottamia palveluita sähköistä palvelukarttaa varten.

Älykäs ja energiatehokas maaseutu -hankkeen puitteissa jatketaan aiheeseen liittyvien aktivointi ja opintomatkojen järjestämistä sekä teemaan liittyvien verkostojen luomista.

Viesti! -hankkeen puitteissa rakennetaan www.popikki.fi viestintäkanava, jonne kootaan P-P:n maaseuturahaston toimijoiden hanketarinoita ja muuta viestintämateriaalia. Viestintäsivujen sisällöntuotanto koko Pohjois-Pohjanmaan alueelta tulee olemaan kova haaste ja siihen pyritään vastaamaan koulutuksilla ja rekrytointikampanjoilla. Hankkeessa tullaan järjestämään sisällöntuotanto koulutuksia, joiden pääpaino on sosiaalisessa mediassa. Lisäksi jatketaan www.nuorisoleader.fi sivuston jatkokehittämistä ja markkinointia.

2. LEADER-RYHMÄN TOIMINTA JA LAATUTYÖ

Toiminnan onnistumisia ja ongelmia

Leader-ryhmä on onnistunut vuonna 2016 aktivoimaan maaseudun kehittämistyöhön mukaan useita uusia tahoja. Maaseuturahaston rahoituksen saajista yli puolet oli uusia hakijoita, Nuoriso- ja YhteisöLeaderin saajista kaikki yhtä lukuun ottamatta olivat uusia hakijoita. Jotta alle 29-vuotiaat saataisiin mukaan alueen kehittämistyöhön, on yhdistyksen hallitukseen varattu yksi paikka nuorisojäsentä varten. Lisäksi NuorisoLeader -rahoitus on suunnattu nuorille ja sitä kautta toimintaan on saatu mukaan vuoden 2016 aikana noin 30 nuorta.

Monialaisen yhteistyöverkoston rakentamista on jatkettu ja sen tuloksena Nouseva Rannikkoseudun ja Leader-toiminnan näkyvyys toiminta-alueella on tasaisesti kasvaneet. Samalla Leader-ryhmän oma tietämys toimijoista ja kehittämistarpeista on lisääntynyt ruohonjuuritason yhteistyön myötä. Tällä on ollut suuri merkitys uusien hankkeiden ja yhteistyökuvioita käynnistettäessä. Vuonna 2016 aloitettiin säännölliset tapaamiset myös kuntien kehittämispäälliköiden kanssa, näin alueen kuntien kehittämistarpeet välittyvät keskitetysti Leader-ryhmään.

Kuluneen vuoden onnistumisiin kuului Nouseva Rannikkoseutu ry:n ensimmäinen Rannikkoseudulla tapahtuu – teemahankkeen haku. Tavoitteena oli vahvistaa alueen tapahtuma- ja kulttuuritoimintaa sekä lisätä elinvoimaisuutta elävöittämällä vapaa-ajan toiminnan tarjontaa. Rannikkoseudulla tapahtuu -teemahankkeen alahankkeeksi haki 31 kpl pienehköä tapahtumiin ja kulttuuriprojekteihin liittyvää kehittämishanketta Suomi100 -juhluvuoden kunniaksi. Myönteisen rahoituspäätöksen sai 19 hankehakemusta. Suurin osa hakijoista oli uusia hakijoita.

JUUREVA RANNIKKO – elinvoimaa paikallisuudesta Vuosiraportti 2016

Suurimmat toiminnalliset haasteet liittyivät edelleen sähköisen asiointijärjestelmän ongelmiin ja yleiseen yhteiskunnalliseen tilanteeseen.

Laatutyö

Laatuprosessia on jatkettu hallituksen strategiapäivien yhteydessä. Muutaman vuoden välein strategiapäivään ja laatutyön kehittämiseen kutsutaan mukaan myös alueen kuntien päättäjiä. Laatukäsikirjaa päivitettiin vuoden 2016 aikana vastaamaan uuden ohjelmakauden prosesseja. Vuonna 2016 päivitettiin myös yhdistyksen henkilöstösuunnitelmaa.

Henkilöstön kehittämisen osalta keskityttiin edelleen uuden ohjelmakauden säädösten ja uusien tukimuotojen soveltamiseen. Henkilöstö osallistui Maaseutuverkostopalveluiden ja Mavin koulutuksiin useita kertoja vuoden aikana. Erityisen positiivisena otettiin vastaan mahdollisuus osallistua moniin koulutuksiin ja seminaareihin netin välityksellä. Tämä säästi sekä aikaa että rahaa ja osa tilaisuuksista olisi jäänyt kokonaan väliin ilman etäosallistumismahdollisuutta.

Uusille hallituksen jäsenille järjestettiin koulutusta yhdistyksen toiminnasta ja tukimahdollisuuksista ennen varsinaista hallituksen kokousta.

3. LEADER-RYHMÄ ALUEENSA KEHITTÄJÄNÄ

Yhteistyöverkostot

Yhteistyötä on tehty Oulun ja Raahen seudun yrityspalveluiden sekä alueen kuntien yritysneuvojen ja kehittämispäälliköiden kanssa. Nouseva Rannikkoseutu on Siikajoen yrittäjien jäsen. Yhdistys on mukana Superkuntien elinvoimaryhmässä ja Raahen Seutu YPP:ssä (PyöreäPöytä), jossa seudulliset yritysten kehittäjäorganisaatiot verkostoituvat ja yhteensovittavat yrittäjille suunnattavia palvelujaan.

Nouseva Rannikkoseutu ry toimii aktiivisesti kuntien ja kylien kanssa. Yhdistys on Syty:n jäsen ja yhdistyksen toimihenkilöitä oli Pohjois-Pohjanmaan Kylät ry:n hallituksessa. Norsun edustus oli myös Raahen KuKe-työryhmässä, joka pohti Raahen kaupungin lähidemokratian edistämistä. Työryhmän työn tuloksena kaupunkiin perustetaan Lähidemokratiahallitus vuoden 2017 organisaatiouudistuksen yhteydessä.

Oulun ammattikorkeakoulun kanssa jatkettiin innovatiivisen projektisovelluksen kehittelyä nuorille. Yhteistyötä Raahen Porvari- ja kauppakoulun ja PSK:n kanssa jatkettiin mm. kouluttamalla opiskelijoita yritystukien osalta.

Pohjois-Pohjanmaan Leader-ryhmät ja ELY-keskus koontuivat muutaman kerran vuodessa pohtimaan asioita isommalla kokoonpanolla Y&H-pöytä tapaamisiin. Lähes viikoittain oltiin yhteydessä ELY-keskuksen virkailijoiden kanssa prosessien sujuvoittamiseksi ja yhteisten näkemysten aikaansaamiseksi. Pohjois-Pohjanmaan Leader-ryhmien välistä yhteistyötä jatkettiin.

LEADER

Nouseva
Rannikkoseutu

Yksi yhteistyön paikka oli Pohjois-Pohjanmaalla toimiva Maaseutufoorumi. Monialaisen verkoston tavoitteena on parantaa maaseudun näkyvyyttä, edesauttaa maaseudun eteen tehtävää kehitystyötä ja osallistua maaseutu-aiheiseen keskusteluun. Nouseva Rannikkoseudun ja muiden maakunnan Leader-ryhmien ohella verkostoon kuuluivat mm. Oulun yliopisto, Luonnonvarakeskus, ProAgria, 4H-piiri, Maaseudun Sivustysliitto, ELY-keskus ja Pohjois-Pohjanmaan Kylät ry.

Arviointi

Maaseudun tuloksellinen kehittämistyö vaatii pitkäjänteistä yhteistyötä ja henkilökohtaisia kontakteja eri tasojen yhteistyöverkostoissa. Nouseva Rannikkoseutu ry on yhdistyksenä ja henkilöstön kautta rakentanut aktiivisesti verkostoja. Leader-ryhmän lisäarvo alueellisen kehittämisen kentässä löytyy toimijoiden ja virkamiesten rajapinnasta. Nouseva Rannikkoseutu ry:llä on vahvat yhteydet sekä alueen muihin kehittäjiin että ruohonjuuritason toimijoihin. Yhdistys pystyy yhdistämään erilaisten rahoituskanavien mahdollisuudet asiakkaiden tarpeisiin sekä verkostoimaan heitä keskenään.

4. YHDISTYS JA SEN RESURSSIT

Yhdistyksen säännöissä ei ole tapahtunut muutoksia.

Jäsenet. Vuonna 2016 yhdistyksellä oli maksavia jäseniä 211 kpl, joista henkilöjäseniä 120 (naisia 60 ja miehiä 60) ja yhteisöjäseniä (organisaatiot) 91. Jäsenetuna oli Yhteisö- ja Nuorisio Leader-tukimahdollisuus ja 1-2 kertaa vuodessa ilmestynyt sähköinen jäsentiedote. Jäsenmäärä lisääntyi edelliseen vuoteen verrattuna 30 jäsenellä.

Ongelmana jäsenhankinnassa on, ettei jäsenetuja juurikaan ole, vaan toimijat saavat pääosin yhdistykseltä samat palvelut ovat he jäseniä tai eivät. Suuri jäsenmäärä ei ole yhdistyksen oma tavoite, koska se ei tuo juurikaan lisäarvoa toimintaan. Paikalliset toimijat osallistuvat alueen kehittämiseen riippumatta heidän jäsenstatuksesta. Koska jäsenmäärän korottaminen on ministeriön mielestä oleellista, on siihen jatkossa keksittävä keinoja.

Henkilöstö. Nouseva Rannikkoseutu ry:n henkilöstö koostuu eri alojen ammattilaisista, joilla on hyvä motivaatio ja kehittämisote työhönsä. Vakituksia työntekijöitä ovat toiminnanjohtaja ja taloussuunnittelija, joiden palkka tulee pääasiassa hallintoon ja aktivointiin tarkoitettu toimintarahasta. Muut työntekijät ovat määräaikaisia ja he työskentelevät pääasiassa omissa strategisissa hankkeissa. Henkilöstön vaihtuvuus on vähäistä hankerahoituksesta johtuvista määräaikaisista työsuhteista huolimatta, mikä kertoo osaltaan henkilöstön sitoutumisesta alueen kehittämiseen.

toiminnanjohtaja Soila Haapsaari	15.8.2005 alkaen
taloussuunnittelija Riikka Hautala	1.11.2011 alkaen
kyläkehittäjä Nina Kurunlahti*	7.1.2009 alkaen
viestinnänkehittäjä Harri Kontio**	13.8.2012 alkaen

* Kylien kehittämishankkeet

** Startti- jaViesti!- tiedotushankeet

Hallitus. Sääntömääräinen vuosikokous pidettiin 26.4.2016 Vihannissa. Tilintarkastajaksi valittiin HT Ilkka Kiviniemi ja toiminnantarkastajaksi Liisa Hiltunen. Varatilintarkastajaksi valittiin HT Anne Karppinen-Salonpää ja varatoiminnantarkastajaksi Kaisu Tuomi. Leader-ryhmän hallitus kokoontui vuoden 2016 aikana 5 kertaa, joista yksi oli sähköinen kokous. Hallitus käsittelee hankehakemuksia, teki rahoituslinjauksia ja ohjasi Leader-ryhmän strategista toimintaa. Hallituksen jäsenet toimivat edustamiensa alueiden toimijoiden ja Leader-ryhmän yhteyshenkilöinä.

Hallituksen jäsenet ja varajäsenet vuonna 2016:

Julkisen tahon edustajat

Kari Ylönen, Liminka

vara: *Mari Viljas, Liminka*

Leo Sauvola, Hailuoto

vara: *Kalevi Tönkyrä, Hailuoto*

Helena Illikainen (vara pj.), Tyrnävä

vara: *Elina Huurre, Tyrnävä*

Matti Soronen, Pyhäjoki

vara: *Helena Widnäs, Pyhäjoki*

Unto Valpas, Raahe

vara: *Markku Siuvatti, Raahe*

Yhdistysten ja yrittäjien edustajat

Helena Tornberg (pj), Liminka

vara: *Carina Eklund, Liminka*

Mikko Niemelä, Siikajoki

vara: *Antti Mathlin, Siikajoki*

Elli Yypänaho, Raahe (Vihanti)

vara: *Timo Rankinen, Raahe (Vihanti)*

Seppo Pietilä, Lumijoki

vara: *Antti Lithovius, Lumijoki*

Eero Lukkarila, Raahe

vara: *Seija Lepistö, Raahe*

Yksityishenkilöt

Minna Ahonen, Tyrnävä

vara: *Heikki Hannus, Tyrnävä*

Heikki Isokoski, Raahe

vara: *Jukka Mämmelä, Raahe*

Markku Nuojua, Siikajoki

vara: *Toini Törmälä, Siikajoki*

Mirja Mertala, Raahe (nuorisojäsen)

vara: *Jenny Palo-oja, Liminka (nuorisojäsen)*

Taloustilanne. Nouseva Rannikkoseutu ry:n taloudellinen tilanne on hyvä. Kuntarahoituksen laskutus vuosittain etukäteen varmistaa kassan riittävyyden hanketoiminnassa, jossa myönnetty rahoitus maksetaan Leader-ryhmälle jälkikäteen. Lisäksi yhdistykselle on kertynyt omaa pääomaa noin 8 000 euroa. Yhdistyksen taloushallinto on ulkoistettu ja sitä hoitaa Tilitoimisto Simo Salonen Oy. Yhdistyksen sisäisestä taloushallinnosta vastaa taloussuunnittelija, jolla on alan koulutus.